
Copyright foto

‘Mengselplicht is jammer’

Eigenlijk vindt hij het van de zotte, dat hij een paar scheppen zwaardherik door een zak bladrammenas moet mengen. Maar het is volgens Bert Jan van Dinter van zaaizaadbedrijf Vandinter Semo het meest praktische antwoord op de GLB-vergroeningsregels. „De mengselplicht is jammer. Bij groenbemesting moet aaltjesveiligheid voorop staan.”

Toen Bert-Jan van Dinter in de zomer van 2014 het zaaizaadbedrijf Vandinter Semo in Scheemda overnam, kondigde hij aan dat bodemgezondheid een zwaartepunt in het veredelingswerk zou worden. Behalve grassen, granen en energiegewassen kent het familiebedrijf namelijk een rijke geschiedenis in groenbemesters. Zo beschikt het over het enige Nederlandse kweekprogramma voor ‘cruciferen’; kruisbloemige groenbemesters, zoals bladrammenas, gele mosterd en sareptamosterd. Resistenties tegen aaltjes spelen hier een belangrijke rol in. Net als voor veel akkerbouwers was het voor hem dan ook schrikken toen het woord ‘mengselplicht’ opdook. Uiteraard hoor je een bedrijf dat groenbemesterzaden verkoopt, niet klagen over de extra zaadverkoop die het GLB-vergroeningsbeleid heeft opgeleverd. Maar de vrees van veel telers dat mengsels de problemen met aaltjes kunnen verergeren, vindt hij terecht: „Het maakt het er voor ons en voor telers niet eenvoudiger op. Daarom hebben we ons als branche sterk gemaakt om de eisen zo praktisch mogelijk te houden.”

Hoeveel meer groenbemesters hebben jullie dit jaar verkocht?

„Ik schat dat we 20 procent meer hebben afgezet dan het jaar ervoor. Daar speelt het gunstige weer een grote rol bij. Want de zaaioomstandigheden waren tot na de graanoogst goed.”

Hoe was de verhouding tussen enkelvoudige producten en mengsels? Mengen akkerbouwers veel zelf?

„We hebben in Nederland ongeveer driekwart van onze groenbemesters als mengsel afgezet en een kwart als enkelvoudig product. Hoeveel er van die enkelvoudige producten gebruikt is voor een mengsel, weet ik niet. Om de kosten hoeft je het niet te doen. Het prijsverschil tussen zelf mengen en een kant-en-klaar mengsel komt neer op ongeveer 10 euro per hectare.”

Welke verschuivingen in soorten hebben jullie gezien?

„Het aandeel gele mosterd en bladrammenas is afgenomen. De afzet van gele mosterd had groter kunnen zijn, maar vanwege de natte septembermaand hebben telers weinig kans gehad om te zaaien. Op percelen die vroeg vrijkwamen, zoals in de bloembollenstroken, was Japanse haver populair. We verkopen dat gemengd met Tagetes of graszaad. Tagetes als er extra aandacht nodig is voor aaltjes, of gras voor wie maximaal organische stof wil produceren.

Overigens zit Japanse haver al langer in de lift. Tien jaar geleden stond er nog bijna niks, nu schatten we het gewas landelijk gezien op enkele tienduizenden hectares. En die groei is nog niet voorbij.”

Welke rol heeft de groenbemestingsbranche gespeeld bij het uitwerken van de vergroeningsregels?

„Met een klein clubje vanuit Plantum (de branchevereniging van veredelingsbedrijven, red.) en andere landbouwwerteregenwoordigers hebben wij regelmatig overleg gehad met het ministerie. We zagen de bui al hangen, toen onder het mom van biodiversiteit de mengselplicht op tafel kwam: moeten we dan weer massaal terug naar gewassen als phacelia, lupine en klaver? Dat zou een ramp zijn. Nederland is al heel lang bewust bezig met aaltjesbeheersing, iets wat heel belangrijk is als exporteur van uitgangsmateriaal. Dan moet je niet ineens weer massaal waardplanten gaan telen. Gelukkig vonden we een luisterend oor bij het ministerie. De gewichtsverhouding van de mengsels is uiteindelijk op minimaal 3 procent gezet. Verder hebben we als branche praktische zaken opgepakt, zoals het regelen van een speciaal NAK-label voor de vergroeningsmengsels. Daarmee was de administratie ook geregeld.”

Waarom zijn gewone haver, zomergerst en andere granen niet op de lijst van vergroeningsgewassen gezet? Sommige telers zaaien ze graag als groenbemester.

„Dat heeft een administratieve reden. Voor de overheid moet de vergroening controleerbaar zijn. Dat is in het geval van granen lastig, omdat telers hun eigen zaaigraan mogen vermeerderen. Daarom is besloten om ze niet op de lijst te zetten.”

Jullie bieden nu bladrammenas aan met 3 procent zwaardherik. Waarom juist dat gewas?

„We hebben gezocht naar het ‘minst slechte’ mengsel. Bij het zoeken naar een mengpartner kijk je in de eerste plaats naar aaltjes. Want ondanks het kleine aandeel in het mengsel moet hij veilig zijn op onder andere bietencystenaaltjes en chitwoodi. Daarnaast hebben we gekeken naar de concurrentiekracht, om ervoor te zorgen dat hij de bladrammenas niet overwoekert. Ook de vorm en de grootte van het zaad is belangrijk. Die mag niet te veel afwijken van bladrammenas, om ontmengingen te voorkomen. En het gewas mag niet in zaad schieten, omdat je het niet als onkruid wilt terugzien. Zwaardherik (*Eruca sativa*,

ofwel rucolasla, red.) is een gewas dat aan al die eisen voldeed.”

Dan is de mengselplicht toch geen probleem meer?

„Er valt mee te leven, maar juist bij bladrammenas zien we het liefst een zo zuiver mogelijk product. Als je vroeg kunt zaaien, profiteer je maximaal van de werking tegen bietencystenaaltjes. Zwaardherik is wel veilig, maar zorgt niet voor een actieve afname van de populatie. Bovendien hebben we bladrammenasrassen met resistenties die we in andere gewassen niet vinden. Na BCA2 en BCA1 kwam chitwoodi en we hopen daar eigenlijk nog een derde resistentie bij te vinden, bijvoorbeeld wortelknobbelaaltjes. Bladrammenas biedt wat dat betreft veel meer mogelijkheden dan gele mosterd. Die heeft dat gewoon letterlijk niet in de genen. Na al die jaren bestaat er nog steeds geen gele mosterd met een BCA1-resistentie.”

Wat vindt u in het algemeen van de aandacht voor aaltjes bij de groenbemesterkeuze?

„Een categorie telers is daar heel bewust mee bezig. We mogen blij zijn dat we in Nederland zoveel aaltjeskennis hebben. In andere landen kijken ze met bewondering naar onze aaltjesschema's, die de sector in de HPA-tijd gezamenlijk tot stand heeft gebracht. In het buitenland loopt men in het algemeen achter, maar we krijgen wel steeds meer gerichte vraag naar resistenties. Toch kan het ook in ons eigen land nog wel beter. Ik ken voorbeelden van volleggronstuinders die keer op keer Tagetes hebben gezaaid. Dan ben je goed bezig tegen Pratylenchus, maar ben je ondertussen wel Meloidogyne hapla aan het vermeerderen. Want daar is Tagetes wel een waardplant voor. Zo moet je voor iedere groenbemester afzonderlijk de plussen en minnen op een rij zetten, om tot een aaltjesveilige keuze te komen.” ■

TOPBODEM

Topbodem is een initiatief van Akkerwijzer.nl en vakblad Akker samen met BGG AgroXpertus, OCI Agro en Vandinter Semo. Topbodem speelt in op de vraag om het kennisniveau over bodemprocessen te vergroten onder andere door daar artikelen over te publiceren in Akker.